

ГОРОХОЛИНСЬКА Ганна – здобувач кафедри культурології та філософії культури, асистент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій, Національний університет «Одеська політехніка», І, пр. Шевченка, Одеса, Україна, індекс 65044 (gor7anna@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5351-3331>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.44.8>

Бібліографічний опис статті: Горохолинської, Г., (2022). Особливості семантичної знаковості образу коня у діалозі Платона «Федр». *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*, № 44, 118–133, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.44.8>

ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИЧНОЇ ЗНАКОВОСТІ ОБРАЗУ КОНЯ У ДІАЛОЗІ ПЛАТОНА «ФЕДР»

Анотація. *Мета статті* – виявити знакові особливості при розкритті семантичної варіативності коней у діалозі Платона «Федр». *Завдання:* виділити варіативність коней використаних у метафоричному та стратегічному контекстах. **Методологія.** В ході роботи використано компаративний та семіотичний методи при дослідженні поставленого питання. **Наукова новизна.** Виділено три види тварин за знаковою символікою наближених до коней. До них входять: пегас, кінь як метафора людської душі та образ «коня в собі». До розгляду не було включено коня як матеріальну цінність. Пегас (чарівне створіння) постає трансцендентальною істотою, яка відрізняється від крилатого коня за сутністю природи походження та знаходження. Метафоричне зображення людської душі у формі білого та чорного коней, які поєднані колісницею, дає фундаментальну основу для розкриття дуалізму людської природи в глобальному контексті. Подібний дуалізм дає основу для семантичної варіативності у історичній ретроспективі розвитку бінарних систем. Кінь як приклад «ідеальної істоти» у протиставленні «тіні віслюка» дає розуміння цього виду тварин взагалі, в контексті світогляду тогочасного суспільства. Де експліцитно виражене знакове наповнення цієї тварини у ментальному сприйнятті. Цікаво

що другорядні елементи літератури Давньої Греції наближають дослідників сьогодення до витоків джерел ментальності сучасності. **Висновки.** Глобалізація світу стає наступником у наслідуванні давньогрецької традиції на імпліцитно вираженому рівні засвоєння семантичної знаковості предметів у контексті мікро та макросвіту. Мова, символ та діяльність стають не просто елементами культури, а інструментами діалогу з минулим, де на перший план виходить «діяльність» як особлива форма людського буття.

Ключові слова: кінь, семантика, знаковість, Платон, Федр, символ.

HOROKHOLYNSKA Hanna – Candidate of the Department of Cultural Studies and Philosophy of Culture, Assistant at the Department of Information Activities and Media Communications, Odessa Polytechnic National University, 1, Shevchenko Ave., Odesa, Ukraine, postal code 65044 (gor7anna@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5351-3331>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.44.8>

To cite this article: Horokholynska, H., (2022). Osoblyvosti semantychnoi znakovosti obrazu konia u dialozi Platona «Fedr». [The peculiarities of semantic significance of the image of a horse in Plato's dialogue «Phaedrus»]. *Liudynoznavchi studii: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii "Filosofia"* – Human Studies. Series of "Philosophy": a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, № 44, 118–133, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.44.8>

THE PECULIARITIES OF SEMANTIC SIGNIFICANCE OF THE IMAGE OF A HORSE IN PLATO'S DIALOGUE «PHAEDRUS»

Summary. The purpose of the article is to identify symbolic features in revealing the semantic variability of the horses in Plato's dialogue «Phaedrus». The objective is to identify the variability of horses used in metaphorical and strategic contexts. **The methodology.** There were used the comparative and semiotic methods in the study of the question. **Scientific novelty.** There are three kinds of these animals with semantics' sign close to horses. They are including

*the pegasus, the horse as a metaphor for the human soul and the image of the «horse in itself». The horse as a material property was not included in the research. Pegasus is a transcendental creature that differs from the winged horse in the essence of the nature of origin and location. The metaphorical depiction of the human soul in the form of a white and a black horse connected by a chariot provides a fundamental basis for revealing the dualism of human nature in a global context. The horse as an example of an «ideal creature» in contrast to «a shadow of a donkey» gives an understanding of the kinds of this animal in general. There is the symbolic content of this animal in the mental perception is explicitly expressed. Now then, minor elements of the literature of ancient Greece bring today's researchers closer to the origins of the sources of modern mentality. **Conclusions.** The globalization of the world becomes a successor in the imitation of the ancient Greek tradition at the implicit level of assimilation of the objects' semantic significance. A language, a symbol and an activity become not just elements of the culture, but tools of dialogue with the past. There is "the activity" as a special form of human existence comes to the fore.*

Key words: *a horse, semantics, significance, Plato, Phaedrus, a symbol*

Постановка проблеми. Кінь як елемент ментальної культури минулого та сучасності все частіше привертає увагу дослідників. Яскраво постає паралель сьогодення в контексті роботи Кеті Купер, яка зобразила «нового Шекспіра» верхи на коні. Подібні процеси не втратили своєї актуальності на протязі століть й простежуються до сучасності (в умовах глобалізації світу). Людина ніби сповнена бажанням «посадити верхи» того, ким пишається або кому поклоняється¹. Коні (якщо брати в глобальній перспективі часу та простору) з'являються у сюжетних блоках елементів культурних здобутків поступово). Часто контекстуальний та всебічний розвиток² основного сюжету передують трансформаційному процесу, в ході якого з'являється кінь³, як

¹ Це спрощене пояснення цієї тенденції.

² В плані становлення та розповсюдження територіально та хронологічно.

³ Цікаву аналогію простежує Е.Пановський у «Етюдах по іконографії» відносно зображень Купідона.

елемент логічного продовження становлення центральної теми. Неперевершеним майстром структурованого аналізу знаковості коней є В. Пропп.

Особливо цікаво виявити подібні конотаційні зв'язки серед здобутків античної філософії⁴. Одним з яскравих її представників є Платон. Він надихає та зачаровує дослідників геніальністю побудови своєї думки та перспективністю методології багатьох століть. Великий філософ минулого подібний до джерела, що пробиває собі шлях крізь непохитні скелі історії. Ці певною мірою патетичні порівняння необхідні для виділення специфіки актуальності роботи. Здавалося, що нового можна сказати про настільки значущого та відомого філософа античності? Кожна людина унікальна і нові покоління вчених по-новому відкривають для себе набуток минулих століть. Платон поєднує геніальність форми та змісту. Мабуть, тут дає про себе знати поетична схильність юнацтва філософа. Унікальний досвід великого мислителя давньої Греції не тільки впливає на кожного окремого дослідника, але й формує категоріальний апарат для майбутніх поколінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Звернемося до специфіки вивчення та дослідження цього твору в загальному плані. Існує величезний об'єм робіт, присвячених дослідженню творчості Платона, але в контексті обраної теми потрібно виділити наступних авторів⁵: Соловйов В., Е. Віллер, Дж. Реалі, А. Антісері та В. Петрова. Володимир Соловйов виділяє діалоги «Федр» та «Бенкет»/«Пір» у спільному контексті – еротичної кризи філософа (Соловйов, 2001). У Егілія Віллера «Бенкет», «Федр», «Держава», «Парменід», «Тімей», наведені як приклад вчення «про Єдине» у давньогрецькій філософії (Віллер, 2001). Причому друга праця подається у контексті «одержимості еротичним духом». Сучасні вчені Дж. Реалі та Д. Антісері об'єднують ряд діалогів Платона, наслідуючи традицію Трасіла: «Парменід», «Філеб», «Бенкет»/«Пір» і «Федр» (Реалі, 2003). Валерій Петров досліджує залежність ідей Діонісія Ареопагіта

⁴ В подібному контексті на даний момент автору не відомі дослідження. Коні у діалозі Платона часто розглянуті у сучасних дослідженнях в контексті метафори цілісної душі.

⁵ В контексті семантичної знаковості образу коня у Платона в діалозі «Федр»

від праць Платона (Петров, 2014), де основний наголос на міфо-поетичній формі безсмертя душі; про її окрилення еросом (важливо: оскільки більшість дослідників вводять у паралель питання еросу та людської душі⁶); про сходження душі від тутешньої краси до трансцендентального світу⁷. В окремий блок

⁶ Це важливо в контексті розкриття теми: людської душі та коней з колісницею (білий та чорний, зокрема, у Платона) як метафоричної форми першої. Якщо душа в цілому відповідає тенденції зв'язку з еросом, то її форма теж повинна відповідати цій метаморфозі сприйняття. Тоді коні як «форма» руху душі, можуть сприйматися на підсвідомому рівні у пропорційних відносинах. Вони стають елементом ментального сприйняття краси (має непересічне значення для подальшого розкриття краси та любові) знову ж через свою метафоричну форму. Щоб подібна трансформація мала місце, необхідне сприйняття цього образу в конкретному сенсі. Пан В. Петров говорить про «залежність»/«базування»/«паралель» поглядів Діонісія Ареопагіта та Платона, але є певне протиріччя цієї тези. Оскільки якщо спиратися на другорядні елементи текстів (коней в даному випадку, вони присутні і у Платона і у Діонісія Ареопагіта, який в символічному навантаженні цих тварин прямо спирається на Захарія, який історично передувє Платону майже на сто років). Автору поки не відомі аналогії порівняння тенденцій діалогу «Федр» та книги пророка Захарії (на тему порівняння характерних особливостей метафоричного значення коней). В цьому контексті можуть знову стати актуальними апологети християн у їхньому негативному відношенні до античності (зокрема Квінта Тертуліана). Але неможна повністю слідувати подібній тенденції, оскільки метафоричний зміст коней Діонісія Ареопагіта (хоча він не може посылатися на Платона за об'єктивних причин свого часу) в контекстуальному сенсі імпліцитно наближений до Платона. В даному випадку мова йде про поєднання двох традицій. Коні Діонісія Ареопагіта це метафора до самого сенсу символічних ідей взагалі, а коні Платона це метафоричний образ душі в язичницькому розумінні цього поняття. Кожен з видатних мислителів свого часу стає «заручником» поняття ідей свого часу. Для семантичної знаковості коней в контексті обраної теми є важливими «механізм» подібної трансформації у свідомості. Чому коні обрані Сократом для пояснення подібної теми? Чим зумовлений вибір цієї метафори? Хтось скаже – коні це один зі «засобів тогочасного пересування» і логічно, що його образ буде використано в подібному контексті. Але використання терміну «крил душі», повертає до пояснення знаковості коней у Володимира Проппа з його еволюційним процесом семантичної трансформації птахів, коней з крилами та «просто коней».

⁷ Цікавим є взагалі назва цього «наднебесного світу». Зокрема у перекладі А.М. Егунова немає терміну Гіперуранія (образне вираження позапростору) або «Долини правди», яке використовують Дж. Реалі та Д. Антісері.у перекладі Й. Кобова його названо «місцем понад небом». Звісно потім це місце буде мати різні назви, зокрема у Філона Олександрійського та Плотіна його «ноетичним космосом», але це вже буде скоріш авторське сприйняття/подання «вищої» платонівської реальності.

можна виділити роботи В. Проппа, А.Я. Гуревича, Ж. Ле Гоффа, Є. Трубецького, О.Ф. Лосева, Н.П. Кондакова та інших дослідників які працювали на межі філософської антропології⁸. Сама можливість подібного дослідження наряду навіяна їхньою багатотою та плідною працею у напрямку семантичного аналізу.

Діалог містить опис діалогу двох осіб Сократа та Федра («не фізично» там присутній Лісій через свою промову, але він скоріш виступає «мовчазним учасником», який не зміг вести повноцінний діалог).

Дослідження семантики коня/коней як елемента діалогу Платона «Федр» транслює «ключовий поштовх» до сприйняття образу цієї тварини у символічній системі знаковості майбутніх поколінь⁹, де кожен бачить щось специфічне та унікальне «само для себе». Фундаментальне метафоричне зображення душі Платона дає поштовх багатьом культурам і народам у конотаційних зв'язках визначення семантики образу коня в ментальності¹⁰. Доцільно буде зауважити – коні у діалозі «Федр» використані у варіативному контексті.

Мета статті – виявити знакові особливості при розкритті семантичної варіативності коней у одному з діалогів Платона; завдання: виділити варіативність коней використаних у метафоричному та стратегічному контекстах. Використано компаративний та семіотичний методи при дослідженні поставленого питання.

Виклад основного матеріалу. Робота присвячена дослідженню семантики сприйняття образу коня/коней у одному з діалогів Платона (Кобів, 2009; Єгунов, 1993¹¹). Образ

⁸ Межа умовна і залежить від контексту дослідження, а не предмету останнього.

⁹ Навіть Діонісій Ареопажіт у «Небесній ієрархії», хоч у негативному плані пише «про кольорових коней у небі», але дає символічне трактування знаковості коней (при посиленні на книгу Захарії!) відчуває на собі вплив кольорової варіативності цих тварин за Платоном. Хоча скептики можуть побачити тут класичний приклад дуальності сприйняття протилежних кольорів.

¹⁰ Але в самому діалозі згадано коня не лише в цьому контексті (про це мова піде далі).

¹¹ Обрано два з найбільш розповсюджених перекладів діалогу «Федр», для максимально об'єктивного аналізу особливостей семантичного навантаження коня: чому використано його, чому обрана ця метафорична форма, що могло спонукати автора прийти до прикладів з цією твариною під час бесіди з Федром?

сповнений глибокої метафоричності та образності у використанні символічного змісту. Тому не можна ототожнювати його лише з символом чоловічої сили або солярною термінологією. Метафоричність згодом здобуває примхливих форм, втілюючись у філософських трактатах, й відображається на ментальному рівні легенд, казок, витворів мистецтва, сакрального живопису і навіть у крилатих виразах.

Кінь – це складний і багатогранний символ. Важливо відзначити гендерну приналежність цієї тварини, оскільки кінь має певний контекст у використанні¹². Аналогію можна навести з англomовними словами «a horse» та «a steed». Але вона буде дещо інакше спеціалізована у знаковому контексті сприйняття.

Необхідно виділити елементи контекстуального наповнення образу коня в діалозі. Автор пропонує виділити три види¹³: пегас¹⁴ (як вид цієї тварини¹⁵), коні як метафора частин людської душі та «кінь в собі»¹⁶.

Пегаса в даному творі поставлено в один ряд з «безглуздими/несусвітніми чудовиськами». Причому в перекладі А.М. Єгунова пегас посідає місце поряд з виключно міфічними істотами: кентаврами, химерами, горгонами. У Й. Кобова пегас зображений поряд з воронами, а їм передують кентаври та химери, причому перші об'єднані у пару. Чи наближає це у сприйнятті перекладача пегасів з істотами земного світу, чи навпаки ворон направлено до трансцендентальних творінь? Вести дискурс з цього питання можна доволі довго. Важливо відмітити, що у обох перекладах пегаса віднесено до «чудовиськ». Здавалося б, негативна трактовка не потребує роз'яснення. З іншого боку, можливо справа тут у знаковості перекладу з давньогрецької, а може в етимології та знаковості слова чудовисько (диво,

¹² На протипагу кобилі, яка частіше пов'язана з побутовою сферою діяльності людини.

¹³ Можна виділити четвертий вид – сприйняття коня як матеріальної цінності, але він доволі спрощений та не має імпліцитно вираженої знакової змістовності.

¹⁴ Пегас відноситься до «особливої групи» тварин, які не походять з нашого світу. Є певні відмінності у сприйняття цієї тварини, але в даному випадку важлива специфіка його сприйняття у промові Сократа.

¹⁵ Є певні відмінності між пегасом та кіньми з крилами.

¹⁶ Ідеалізований, але чітко означений представник природи.

чудове, «чудо»¹⁷). Переклади повинні враховувати подібні розбіжності, давати загально контекстуальний та чуттєво-знаковий зміст. Пегас виступає «чарівною твариною». Ще А. А. Тахо-Годі описала його як крилатого коня, сина Медузи та Посейдона, який з'явився з *крові* вбитої горгони (Тахо-Годі, 1993) (не має нічого спільного з «крилатим конем»¹⁸). У Йосипа Кобова пегаса визначено як чарівного крилатого коня¹⁹. Саме тому так важливо спочатку провести розмежування у таких поняттях: пегасів і коней з крилами; коней, які літають у просторах сфер і коней з крилами, направлених у трансцендентальні сфери. Якщо пегаси спочатку сприймаються як міфічні істоти, то для коней характерно метафоричне розуміння сенсибельного порядку.

Коні як метафора частини людської душі (ціла душа представлена білим конем, чорним конем та візничим/розумом/душі божества. Цікаво, що самі коні на відміну від цілісного образу душі не мають крил, але мандрують небом намагаються піднятися над сферами, щоб побачити істину. У обох перекладах мова йде про «крилату колісницю» – не про крилатих коней. Можливо подібне порівняння пов'язано з сенсибельним відчуттям від верхової їзди²⁰. А можливо у метафоричній формі подано знакову

¹⁷ Старослов'янське, слово відоме з XI ст., в контексті «перейматися повагою, шанобливе ставлення» (Семенов, 2021).

¹⁸ «Крилатий кінь» це часто звичайний кінь, який отримав крила (нетрансцендентальна істота). Прикладом цього може бути Полетун у «Небожі чародія» К.С. Льюїса. Важливо, якщо використовувати характеристики чарівного коня, зокрема у В.Проппа, визначати *природу* тварини. Посюсторонність та потусторонність відіграють знакову роль у специфіці сприйняття образу.

¹⁹ Відчувається певна тенденція до «оземлення» пегаса у цьому перекладі. Спочатку до переліку входять ворони, а потім спрощено визначено самого пегаса. Його чарівне народження та подальше приєднання до істот «безсмертного світу» чітко означено у «Реальному словнику класичної давнини» (Любкер, 2001) та прийнято науковим світом. Важливо відзначити, що його народження визначено як: «вистрибнув» з *тіла* Медузи Горгони. Що тут цікавого? Спосіб народження – чарівний, спосіб існування – трансцендентальний, спосіб життєдіяльності – чарівний. Пегас це чарівна трансцендентальна істота яка має лише певні характерні риси земного коня. Пегас як «чудо»/диво «вільна» істота, лише Афіна або Посейдон (безсмертні істоти) могли його «вишколити».

²⁰ Цікаво, що початок приручення коня та верхової їзди часто зображують як політ (Anthony, 2013). Якщо прирівнювати чуттєвий апарат людини, яка вперше зробила це з людиною сучасності, то коли вона вперше сіла на коня верхи могла

особливість розуму – «окриленість», тяжіння до «наднебесної сфери», бажання навіть в об'єктах земного світу долучитися до світу Гіперуранії.

відчути жах. Але подібні порівняння не доцільні з приводу різного ментального ракурсу обох. Для того щоб відчути натхненне, почуття польоту від верхової їзди це потрібно робити постійно. Верховна їзда повинна на ментальному рівні сприйматися як вільний рух польоту. Коні запряжені в колісницю імпліцитно вказують, на соціальний стан того, хто про це говорить. Людина, яка приводить коней як метафоричну форму польоту, зображуючи рух душі, мала б відчувати це почуття всіма фібрами своєї суті. Звичайно існує величезна історична дистанція від сучасного сприйняття цієї тварини до давньогрецької, але виходячи з діалектики Платона і приведення в приклад Сократом (найчастіше) простих і зрозумілих прикладів спадає на думку, що вони говорили про те, що було близько їм за духом та зрозуміло. Стверджується соціальний статус Платона. Він мав аристократичне походження по батьківській лінії одним з його пращурів був цар Кодр, а по материнській лінії – Солон. Здавалося б яке це має значення для семантики знаковості образу коня? Відповідь – безпосереднє. Сократ згідно з відомостями про нього був сином скульптора Софронікса та повитухі Фенарети, у джерелах підкреслено його «простий» характер. Тоді стає зрозумілим згадка про те, що Сократ врятував Ксенофонта коли той впав з коня в одній з битв. Про це свідчить робота Діогена Лаєрського з його посиланням на «Бенкет» Платона (де немає згадки про «врятування», але є згадка про те, що Сократ знаходився у важкій піхоті при відступі знаходився поряд з Лакетом). У Плутарха в «Алківаді» є згадка про те, як головний герой (верхи на коні) врятував Сократа при Делії. Простежується певна закономірність у соціальному стані та відношенні авторів до своїх героїв. Необхідно звернутися до міфологічного світогляду, щоб все це знаходилося в одній площині. Звісно нашарування та неточності авторів завжди будуть мати місце в науці, яка у свою чергу намагається бути максимально інтерсуб'єктивною. Коли Сократ врятував Ксенофонта, який впав з коня, - підкреслено «зверхне» ставлення до Ксенофонта, як до того хто втратив свою «вдачу» (це доволі грубе узагальнення, але підкреслює загальні тенденції сприйняття). Знаходження Сократа у важкій піхоті може підкреслювати його соціальний статус. До військової служби переважно залучалися заможні громадяни, які мали достатні кошти придбання досить дорогого важкого озброєння. До нього входили оборонний обладунок, що складається з шолома, панцира та паножів, щит, два списи та меч (Блаватський, 1973). Таким чином, втрата коня стає знаковим елементом у трактуванні тієї чи іншої життєвої ситуації людини. А соціальний статус Сократа був не низький, про це свідчать другорядні елементи текстів. Реалі Дж. та Антісері Д. говорять, що Сократ перетворюється з історичної особи (про яку навіть другорядні елементи знакового апарату підтверджують фактичну інформацію) на персонаж діалогічного дійства, де можуть мати відображення особливості автору твору. І як зазначив Гегель, не є важливим розслідувати те, що належить особисто Сократу, а що – Платону» (Реалі, 2003). Платон почав практикувати усунення історичного та теоретичного планів, і в такій теоретичній перспективі подано його роботи.

Важливо відмітити, що коні у «божественних істот» всі однакові і не мають дуалізму у своїй метафоричній формі – «добрі й шляхетного роду» (Кобів, 2009; Єгунов, 1993). Коні в упряжці людей різні: «один з цих прекрасних статей, стрункий на вигляд, шия у нього висока, хропіння з горбинкою, масть біла, він чорноокий, любить шану, але при цьому розсудливий і сумлінний; він друг істинної думки, його не треба поганяти батогами, можна спрямовувати його одним лише наказом та словом. А другий – горбатий, огрядний, погано складний, шия у нього потужна, та коротка, він кирпатий, чорної масті, а очі світлі, повнокровний, друг нахабства і похвальби, від косм навколо вух він глухий і ледь підкоряється бичу і стрекалам» (Єгунов, 1993) та «...один з них прекрасної статури, стрункий гарно збудований, з широкою шиєю, з вигнутим храпом, білої масті кароокий, честолюбний, але zarazом стриманий та і сумлінний. Він любить заслужену похвалу й не потребує батога; ним досить правувати лише наказом і словом. Другий – весь кривий, опасистий, погано збудований, з міцною і короткою шиєю, кирпатий, чорної масті, ясноокий, з налитими кров'ю очима, зухвалий й чванькуватий, кошлатий біля вух, глухуватий, ледве слухається батога та стрекала» (Кобів, 2009). Різниця у перекладах відносно «глухоти» тварини вказує на характерну ознаку сприйняття світу. Згідно з Гераклітом щасливим може бути лише той, хто може почути голос Логосу/Всесвіту та слухається його (Бхагаван, 2019; Лебедев, 2008). Глухий кінь ніколи не зможе в повній мірі долучитися до істини. Виникає дуалізм сприйняття взагалі «неможливості» долучитися до істини «через глухість» або глухість від «косм», яку можна подолати роботою візничого. У другому випадку існує можливість «входження до наднесбесної сфери». Постійна робота візничого «утримує» колісницю від падіння. Що може викликати науковий інтерес в контексті семантичної знаковості коня? Сам приклад з колісницею та конями, як метафорична форма, вказує на непересічну роль цієї тварини у свідомості тих, хто веде бесіду. Важливим елементом «врівноваження» виступає сам візничий/ «окрилений розум».

Необхідно звернути увагу на білий колір коня. Білі тварини найчастіше сприймалися історично у минулому як «носії» трансцендентальних властивостей (Горохолинська, 2021). Біологічно

білій тварині «важче» пристосуватися до умов навколишнього середовища (зокрема, сховатися від хижаків). Мова в діалозі йде не про альбіносів, оскільки зазначено колір очей тварини; чорний або кароокі, а не голубі чи червоні. Мова йде про білонародженого коня, не ізабеллову масть. З самого початку опис цієї тварини орієнтує слухача на свою «виключність» та «особливісність». Метафоричний образ душі у вигляді крилатої колісниці з конями та візничим орієнтує наступні покоління філософів до визначення сенсу життя, початку та кінця філософії діяльністю, направленою на самопізнання, де онтологія передує гносеології. Все пізнається через «шлях» (лінійний/нелінійний/спіраль в залежності від історичного періоду), але шлях через діяльність залишається незмінним, на стільки фундаментальним є вплив Платона на свідомість. Ось тут стає очевидним єдність Е. Віллера, В. Соловйова, К. Бальмонта, З. Гіппіуса та інших дослідників щодо поняття любові (не стільки у еротичному сенсі, але глибинно духовному). Вони всі «бачать» особливості пізнання любові, життя в любові, але база їхніх почуттів імпліцитно належить простору Платона. Додав щось «своє» до дуальності поняття, мислителі знов і знов повертаються до протиставлення одного відчуття іншому, об'єднують їх діяльністю, як формою «досягання» мети. Діяльність як така форма може приймати вигляд іншої моделі. Взяти б наприклад популярну нині притчу про двох вовків, доцільно буде її навести повністю: «Колись давно старий індіанець відкрив своєму онукові одну життєву істину. У кожній людині йде боротьба, дуже схожа на боротьбу двох вовків. Один вовк уособлює зло – заздрість, ревності, грубість, агресію. Інший вовк уособлює добро – мир, любов, вірність, чуйність. Маленький індіанець, зворушений до глибини душі словами діда, на мить замислився, а потім запитав: – А який вовк в кінці кінців перемагає? – Старий індіанець посміхнувся і відповів: – Завжди перемагає той вовк, якого ти годуєш» (Притча, 2018). Що це як не сучасна спроба трактування дуалістичного характеру діяльності (вибір припускає варіанти) в макро та мікрокосмосі²¹?

²¹ Особливо цікаво, що місце коней зайняли вовки. Специфічні «відносини» цих тварин можна простежити звернувшись до культу певних святих (коли один й той самий святий може, як «керувати» поведінкою вовків та так і захищати коней).

Божественна несамовитість у Платона виділяється як про-рокування майбутнього у «манічному» та «мантичному» ста-нах, які різняться станом людини, що здійснює цю «операцію», несвідомо та свідомо. І який з цих двох варіантів як «вищий обирає» Платон? «Несамовитість, яка у людей від бога, пре-красніша за розсудливість, властивості людського» (Єгунов, 1993) або «...віщування – саме слово й дія, досконаліше й поважніше від птаховорожіння, настільки, за свідченням стародавніх, нестями прекрасніша за розсудливість» (Кобів, 2009). З'являється дилема несамовитості та розумово про-думаності діяльності, які вже у іншому контексті розкривають «дуалізм» коней, як метафоричної форми душі людини і стає зрозумілим, чому у богів вони «одного виду» – їм не потріб-ний зв'язок через «божественну несамовитість», оскільки вони самі боги. Цікавий дуалізм простежується у порівнянні Ари-стотеля та Ксенократа у Діогена Лаертського «...він [Ксено-крат, прим.авт.] був повільний від природи, то Платон, порів-няв його з Аристотелем, говорив: «Одному потрібні шпори, іншому – узда...» та «Якого віслюка мені доводиться годувати і проти якого коня!» (Діоген Лаертський, 2009). Показовим тут є те що подібні порівняння є характерними для давньогрець-ких мислителів за М.Л. Гаспаровим це «Ходяче порівняння; такі ж слова приписувалися Ісократу про двох його учнів – істориків Ефора та Феопомпа» (Гаспаров, 1986). Протистав-лення натур учнів не має форми двох коней (що є показовим), як частин однієї душі (де було необхідно зберегти пропорцій-ність для тяжіння до гармонії), а кінь виступає символом бурх-ливої діяльності, який поєднує у собі певні характеристики «чорного коня» Платона. Іноді важливо проявляти наполегли-вість та не здаватися поштовхам долі, а іноді необхідно «при-ймати» ситуацію – все це породження дуалістичної метафори Платона. Дуалізм та пошук форми вираження метафоричними системами діяльності, направленої на пошук істини Платона, здійснює вплив на когнітивну діяльність у ретроспективі історичного процесу. Коні ж в ній закріпили «свою позицію» як «активатора» цієї діяльності. Причому рух може здійсню-ватися не тільки горизонтально (уперед/назад), але й верти-кально (догори та вниз).

Ще однією згадкою коня є приклад про істину та її пізнання. «Кінь в собі» як реальний образ практичного втілення аналогії про «справжність» об'єкту, та ефемерне ототожнення слова «кінь» з віслюком, чи навіть тінню віслюка. Чому обрано саме цю тварину? Чи не для підсилення відчуття сприйняття «діяльності пізнання» під кутом вічного руху? Зайвий раз, таким чином, підкреслюється геніальність поєднання змісту та форми у «Федрі».

Висновки. Три види²² коней, які згадані в діалозі «Федр» мають свої знакові особливості при розкритті семантичної варіативності їх метафоричного характеру. Пегас відрізняється від коня з крилами за рядом особливостей, головною з яких є трансцендентальна природа його походження. Метафоричне зображення людської душі у дуалістичній формі білого та чорного коней, об'єднаних колісницею з «людиною»/розумом, яка/який управляє «душевними поштовхами», дає фундаментальну основу для подальшого розуміння дуалізму людської природи (в глобальному контексті), дуалізму в контексті семантики коней (загалом та як метафоричної форми) та поняття вибору у життєдіяльності людини як живої та творчої істоти. Третій вид – «кінь в собі», як приклад «ідеальної істоти» для розуміння цього виду тварин взагалі, дає експліцитно виражене знакове наповнення цієї тварини, для того хто використовує цей приклад.

Поняття істини (в контексті місця знаходження ідеального світу та способу досягти її) та любові у всіх її формах, здійснюється через «діяльність» душі, яка символічно наближена у зображенні до руху коней (спрощена версія) та образ коня, як приклад предмету пізнання. Коні відгравали настільки важливу роль у житті пересічної людини Давньої Греції, що навіть такі складні поняття як питання істини та любові (відображення світу ідей у іншій людини, можливість побачити/відчути спорідненість через подібність образу того, іншого «наднебесного світу/сфери») ставали доступними для сприйняття через добре знайомий образ. Другорядний елемент діалогу стає джерелом для розкриття семантичної знаковості в особистості творця обраного твору. Таким чином, подальше дослідження

²² Запропоновані автором, без звернення до коней, як матеріальної цінності.

другорядних об'єктів матеріальної та нематеріальної культури, при достатньому вивченні головного сюжету/об'єкту, відкриває нові горизонти для наукового дослідження. Образ коней/коня є таким прикладом²³, оскільки він, як символ та знакова істота, має величезну семантичну базу в історичній та просторовій ретроспективі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кобів Й. переклад Платон Федр. URL: <https://shron1.chtyvo.org.ua/Plato/Fedr.pdf> (дата звернення: 05.01.2022).
2. Єгунов А.М. Переклад Платон Федр. URL: <http://psylib.org.ua/books/plato01/21fedr.htm> (дата звернення: 04.01.2022).
3. Соловйов В.С. Життєва драма Платона URL: <http://www.vehi.net/soloviev/platon.html> (дата звернення: 05.01.2022).
4. Віллер Е. Вчення про Єдине в античності та середньовіччі. URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_antichnaja/viller_ah_uchenie_o_edinom_v_antichnosti_i_srednevekovye/7-1-0-428 (дата звернення: 05.01.2022).
5. Реалі Дж., Антісері Д. Західна філософія від витоків донині. I. Античність URL: http://yanko.lib.ru/books/philosoph/reale_antiseri-1-2_tom-antic-srednevekovie-2003-81.pdf (дата звернення: 05.01.2022).
6. Петров В. Друга промова Сократа із Федра Платона як фон для літургійної метафізики Ареопагітського корпусу URL: https://iphras.ru/uplfile/histsc/petroff/2014/Petroff_2014_The_Second_speech_of_Socrates_and_Corpus_Areopagiticum.pdf (дата звернення: 05.01.2022).
7. Семенов А.В. Походження слова «чудо» URL: <https://lexicography.online/etymology/%D1%87/%D1%87%D1%83%D0%B4%D0%BE> (дата звернення: 05.01.2022).
8. Тахо-Годі А.А. Примітки до діалогу «Федр» URL: <http://psylib.org.ua/books/plato01/21fedr.htm> (дата звернення: 05.01.2022).
9. Любкер Ф. Реальний словник класичної давнини URL: <http://www.sno.pro1.ru/lib/lubker/p/pegas.htm> (дата звернення: 05.01.2022).
10. Anthony David W. Domestication of the horse URL: <https://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/domestication-horse> (дата звернення: 05.01.2022).
11. Діоген Лаєртський. Про життя, навчання і вислови знаменитих філософів URL: <http://psylib.org.ua/books/diogen1/txt04.htmshhtml> (дата звернення: 05.01.2022).

²³ Образ який пройшов складний шлях трансформацій у ментальному сприйнятті людства.

12. Бхагаван Раджніш Бесіди про Геракліт. Таємний сенс стародавньої філософії URL: <https://www.litmir.me/br/?b=135587> (дата звернення: 05.01.2022).

13. Лебедєв А.В. Логос Геракліта URL: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:c7T_p4vWs6sJ:https://iphras.ru/uplfile/histph/publ/lebedev-1.pdf+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua (дата звернення: 05.01.2022).

14. Блаватський В.Д. Антична цивілізація URL: http://www.sno.pro1.ru/lib/antichnaya_civilizaciya/5.htm (дата звернення: 05.01.2022).

15. Горохолинська Г. Герой повинен померти, щоб жити. Або особливості семантичної знаковості коня в іконографії: класифікація та варіації URL: <https://www.astroprint.ua/ru/news/194> (дата звернення: 05.01.2022).

16. Притча про двох вовків URL: http://umanpedcollege.at.ua/new/pritcha_pro_dvokh_vovkiv.pdf (дата звернення: 05.01.2022).

17. Гаспаров М.Л. Примітки до Діогена Лаертського Про життя, вчення та вислови знаменитих філософів URL: <http://psylib.org.ua/books/diogen/refer.htm#s4-8> (дата звернення: 05.01.2022).

REFERENCES

1. Kobiv, Y. Pereklad Platon Fedr (2009). [Plato Phaedrus]. Retrieved March 14, 2022, from <https://shron1.chtyvo.org.ua/Plato/Fedr.pdf> [in Ukrainian].

2. Ehunov, A. M. Pereklad Platon Fedr (1993). [Plato Phaedrus]. Retrieved March 14, 2022, from <http://psylib.org.ua/books/plato01/21fedr.htm> [in Russian].

3. Soloviev, V.S. Zhyttieva drama Platona (2001). [The Life of Plato's Drama]. Retrieved March 14, 2022, from <http://www.vehi.net/soloviev/platon.html> [in Russian].

4. Viller, E. Vchennia pro Edyne v antychnosti ta serednovichchi (2002). [The doctrine of the One in antiquity and the Middle Ages.]. Retrieved March 14, 2022, from https://platon.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_antichnaja/viller_ch_a_uchenie_o_edinom_v_antychnosti_i_srednevekovy/7-1-0-428 [in Russian].

5. Reali, Dzh. Zakhidna filosofia vid vytyokiv donyni. I. Antychnist (2003). [Western philosophy from its origins to the present day. I. Antiquity]. Retrieved March 14, 2022, from http://yanko.lib.ru/books/philosoph/reale_antiseri-1-2_tom-antic-srednevekovie-2003-81.pdf [in Ukrainian].

6. Petrov, V. Druha promova Sokrata iz Fedra Platona yak fon dlia liturhiinoi metafizyky Areopahitskoho korpusu (2014). [The second speech of Socrates from Phaedrus Plato as a background for the liturgical metaphysics of the Areopagite corpus]. Retrieved March 14, 2022, from https://iphras.ru/uplfile/histsc/petroff/2014/Petroff_2014_The_Second_speech_of_Socrates_and_Corpus_Areopagiticum.pdf [in Russian].

7. Semenov, A.V. Pokhodzhennia slova «chudo» (2021). [The origin of the word "miracle"]. Retrieved March 14, 2022, from <https://lexicography.online/etymology/%D1%87/%D1%87%D1%83%D0%B4%D0%BE> [in Russian].

8. Takho-Hodi, A.A. Prymitky do dialohu «Fedr» (1993). [Notes to the Phaedrus Dialogue]. Retrieved March 14, 2022, from <http://psylib.org.ua/books/plato01/21fedr.htm> [in Russian].

9. Liubker, F. Realnyi slovnyk klasychnoi davnyny (2001). [Real Dictionary of Classical Antiquity]. Retrieved March 14, 2022, from <http://www.sno.pro1.ru/lib/liubker/p/pegas.htm> [in Russian].

10. Anthony David, W. Domestication of the horse (2013). [Domestication of the horse]. Retrieved March 14, 2022, from <https://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/domestication-horse> [in English].

11. Diohen Laertsyi. Pro zhyttia, navchannia i vyslovy znamenytykh filosofiv (2009) [About the life, teachings and sayings of famous philosophers]. Retrieved March 14, 2022, from <http://psylib.org.ua/books/diogenl/txt04.htmshhtml> [in Ukrainian].

12. Bkhahavan, R. Besidy pro Heraklit. Taiemnyi sens starodavnoi filosofii (2019). [Conversations on Heraclitus. The secret meaning of ancient philosophy]. Retrieved March 14, 2022, from <https://www.litmir.me/br/?b=135587> [in Russian].

13. Lebediev, A.V. Lohos Heraklita (2008). [Logos of Heraclitus]. Retrieved March 14, 2022, from https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:c7T_p4vWs6sJ:https://iphras.ru/uplfile/histph/publ/lebedev-1.pdf+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua [in Russian].

14. Blavatskyi, V.D. Antychna tsyvilizatsiia (1973). [Ancient civilization]. Retrieved March 14, 2022, from http://www.sno.pro1.ru/lib/antichnaya_civilizaciya/5.htm [in Russian].

15. Horokholynska, H. Heroi povynen pomerty, shchob zhyty. Abo osoblyvosti semantychnoi znakovosti konia v ikonohrafi: klasyfikatsiia ta variatsii (2021). [The hero must die to live. Or features of the semantic significance of the horse in iconography: classification and variations]. Retrieved March 14, 2022, from <https://www.astropoint.ua/ru/news/194> [in Ukrainian].

16. Prytcha pro dvokh vovkiv (2018). [The parable of the two wolves]. Retrieved March 14, 2022, from http://umanpedcollege.at.ua/new/pritcha_pro_dvokh_vovkiv.pdf [in Ukrainian].

17. Hasparov, M.L. Prymitky do Diohena Laertsyko Pro zhyttia, vchennia ta vyslovy znamenytykh filosofiv (1986). [Notes to Diogenes Laertius On the life, teachings and sayings of famous philosophers]. Retrieved March 14, 2022, from <http://psylib.org.ua/books/diogenl/refer.htm#s4-8> [in Russian].